

CULTUUR

'Rosa's oorlog' van Tanya Commandeur speelt zich af op Katendrecht

Kleurrijke wijk was verboden voor Duitsers

Negro Palace Belvédère was gevestigd op de hoek van de Rechtshuislaan (links) en de Katendrechtse laan (rechts).
FOTO STADSARCHIEF ROTTERDAM

Als het gaat over Rotterdam in de Tweede Wereldoorlog, is dat meestal over het bombardement van mei 1940, dat het hart uit de stad sloeg. „Daarna wilden de Rotterdammers zo snel mogelijk weer door met hun leven”, zegt Tanya Commandeur, schrijfster van historische romans.

door Eline Verburg

Haar nieuwste boek *Rosa's oorlog* speelt zich af in de oorlogsjaren na die verwoestende ramp. Haar inspiratie vond ze op Katendrecht, „een soort vrijstaat waar Duitsers niet mochten komen.”

Een intrigerend uitgangspunt, natuurlijk. Waarom mocht de bezetter, die overal huishield, niet op het schiereiland met bijnaam 'De Kaap' op Zuid komen? „De Duitse legerleiding wilde voorkomen dat hun soldaten er geslachtsziektes zouden oplopen bij de dames van lichte zeden”, schetst Commandeur (1969) ook in haar roman, een mengeling van feiten en fictie. „Er kwamen veel ruige zeelieden en er woonden Chinese migranten met opiumkits, Grieken, Surinamers, eigenlijk was het destijds al een multiculturele gemeenschap. Bij het overzetveer stond een bordje: *Für Wehrmacht verboten*. Het maakte van De Kaap de ideale verzets- en onderduikplek.”

Hoofdpersoon Rosa, een Surinaamse, heeft Commandeur verzonnen, maar ze is in de roman het achternichte van Theo Kantoer,

Tanya Commandeur: „Er is veel uit de oorlog onderbelicht gebleven.”
FOTO ANKO STOFFELS

artiestennaam Teddy Cotton, die destijds echt optrad in Negro Palace Belvédère – ja, zo'n naam kon toen nog. Uitbater Daan Troost opende dit café op Katendrecht toen allerlei clubs in het centrum door het bombardement waren verwoest. En op De Kaap kon veel meer dan elders. Er werd jazz gespeeld, vrolijk gedronken en gedanst.

Grootouders

„Ik vraag me wel eens af of mijn grootouders van moeders kant, die elkaar in Rotterdam bij de Bijenkorf had-

Negro Palace Belvédère bleef gewoon open

den leren kennen, er in de oorlog ooit hebben gedanst”, fantaseert Commandeur. „Ze hielden er wel van. Maar ze leven niet meer,

des ik kan het ze niet vragen.”

Mede daarom wilde de schrijfster deze bijzondere geschiedenis behouden. In het Nederlands jazzarchieft las ze dat er tijdens de oorlog in Belvédère 'een zwarte garderobedame' werkte.

„Dat prikkelde mijn fantasie. Hoe was ze daar terechtgekomen? Het merendeel

van de toen 200 Surinamers tellende gemeenschap in Nederland was man, Surinaamse vrouwen waren er nog nauwelijks.”

Tanya Commandeur bouwde een hele geschiedenis om Rosa heen. Met ouders, haar verstandelijke gehandicapte broertje Lucky voor wie ze moet zorgen – „dat maakt haar kwetsbaar” – en een gecompliceerde, zo niet onmogelijke liefde. Dat is 'Carl', een drenkeling die door de veerman uit het water wordt gered en in Belvédère wordt opgelapt door Boy Edgar. Ook hij is een bestaande persoon: een muzikant van Indische komaf die tevens huisarts was. Hij trad er op met jazzartiesten Teddy Cotton en Kid Dynamite.

Rosa is serveerster en schoonmaakster in Belvédère. Ze denkt veel terug aan haar leven in Suriname en beschrijft en passant het boeiende leven op De Kaap. Dat op zeker moment toch door de Duitsers wordt ingeperkt, ondanks een onderling waarschuwingssysteem van de bewoners.

Sloop
„Het pand waar Belvédère zat is er gelukkig nog”, vertelt Commandeur. „Ik ben er meerdere keren geweest voor research. Het stond op de nominatie om te worden gesloopt, maar dat heeft de

buurt kunnen tegenhouden. Veel elementen zijn behouden. De kamer van kunstenaar Wally Elenbaas en zijn Joodse verloofde Esther, bijvoorbeeld. Ik heb het onderkomen van Rosa en Lucky naast dat van hen erbij verzonnen. Het pand heet nu Verhalenhuis Belvédère en er worden allerlei multiculturele activiteiten gehouden: Surinaams, Grieks, Syrisch, noem maar op.”

Een signeesessie van haar nieuwe roman in Belvédère kon niet doorgaan

vanwege corona. Daarom is Commandeur blij dat ze haar verhaal in deze krant voor het voetlicht kan brengen. „Er is veel uit de oorlog onderbelicht gebleven. Mensen weten vaak wel dat de Hollandse Schouwburg in Amsterdam door de nazis werd gebruikt als deportatieplek, maar de vergelijkbare Loods 24 in Rotterdam is veel minder bekend.”

Vreemdeling 'Carl' wordt angstig als zijn eerste herinneringen aan het wegvoeren van Joden via deze Loods 24 zijn. Hoe kwam hij hier terecht en wat was zijn rol? Als hij de waarheid ontdekt, zet dat de prille liefde tussen hem en Rosa op losse schroeven.

Gerry Marsden (78) overleden

Gerry Marsden, de zanger van de Britse band Gerry & the Pacemakers, is zondag op 78-jarige leeftijd overleden aan de gevolgen van een ontsteking van het hart. Hij kampte al sinds 2003 met ernstige hartproblemen.

Samen met zijn groep zorgde Marsden er onder meer voor dat het nummer *You'll Never Walk Alone* (1963) ontzettend populair werd. Nog altijd wordt het in voetbalstadi-

ons en -kantines over de hele wereld gezongen, waaronder bij Feyenoord. Het lied van Richard Rodgers en Oscar Ham-

merstein II, die het voor de musical *Carousel* (1945) maakten, geldt in de uitvoering van Marsden zelfs als het officieële clublied van Liverpool FC.

De zanger en televisiepersoonlijkheid uit Liverpool scoorde ook nog hits met *How do you do it?* en *I like it*. Allemaal nummers uit 1963. Later zou hij een aantal van zijn oude hits opnieuw uitbrengen en in 1993 verscheen zijn autobiografie *I'll Never Walk Alone*.

Trompettist Teddy Cotton trad in de oorlogsjaren veel op in de Belvédère in Rotterdam.
FOTO HOLLANDE HOOGTE/ NEDERLANDS FOTOMUSEUM

Bladeren

Artikelen

Overzicht